

geteekend in 1642 door of voor Jacob Lois, waarnaar Kortebant en anderen copieën hebben gemaakt; 4^e een voorstelling van de ruïne in 1509, die weer een ander beeld van het kasteel geeft. Alle afbeeldingen stemmen hierin overeen, dat zij drie zware torens vertoonen of de ruïnes daarvan en sluiten zich dus aan bij de beschrijving van Simon van der Sluys, dat er in 1472 „noch 3 sware torenen geheel vervallen staen”. Aan de teekeningen bij Jacob Lois voorkomende mag misschien toch niet alle gezag onthouden worden. Lois heeft voornamelijk geput uit Van der Sluys maar had ook, zooals hij zelf in zijn voorrede zegt, allerlei omtrent de oudheden van Schieland verzameld, o.a. oude teekeningen van de stamhuizen en wapenen „veele alsnoch onbekent ofte wel in de tresoiren, cabinetten ofte biblioteken verborgen synde”¹⁾. De mogelijkheid bestaat dus, dat Lois werkelijk ook van Bulgersteyn oude teekeningen onder de oogen gehad heeft. Doch, zoo wij dit aannemen, dan moeten wij nog een stap verder gaan en het waarschijnlijk achten, dat hij voor de door hem afgebeelde stamhuizen in hoofdzaak gebruik gemaakt heeft van een serie teekeningen, afkomstig uit de 15de eeuw, want van verschillende sloten wordt de toestand gegeven, zooals deze toen was. De afbeelding van de ruïne van Bulgersteyn in 1472 zou dan wellicht den werkelijken toestand kunnen weergeven; de afbeelding van het gave slot zou ik echter voor niets meer durven houden dan voor een fictieve voorstelling door een teekenaar in de 15de eeuw vervaardigd aan de hand van die ruïne; daar wij waarschijnlijk zeker tot de 14de eeuw moeten terugkeeren om het kasteel in welstand te zien.

Zijn wij dus genoodzaakt voor de woning van Dirk de Visscher ons toch met een fictie te behelpen, dan kunnen wij niet beter doen dan ons te houden aan de tekening bij Jacob Lois. Van de Hoogstraat, waarschijnlijk Roodezandstraat bij de Korte Hoogstraat, zal men benedendijks door een poort den grond van Bulgersteyn bereikt hebben; vandaar voerde de weg naar een poorthuis met ophaalbrug over de breede gracht, waarlangs men binnen het kasteel kwam, waar aan de voorzijde twee torens zich hoog boven de muren verhieven en het water bevolkt zal zijn door de traditioneele zwanen en de meer burgerlijke eenden. Om

---

1) Bronnen II bl. 549.